

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 180.—
za pol leta 90.—
za šest mesecev 45.—
za en mesec 15.—
Enoslojna celotna K 240.—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 30.—
za en mesec 3.—

SLOVENE

Inserati:
Enoslojna pettivrsta (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 6.—
poslana itd. . . po K 9.—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 15.
Izhaja vsak dan izvenredni po-
nosilek in dan po prazniku,
ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopis se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 329.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 850 za naročnine in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 29.511, bosn.-herc. 7563.

Demarkacijska črta.

Celovec, 5. avgusta. Danes se je odprla demarkacijska črta za prost osebnost in omejen blagovni promet, ker celo vrsto važnih stvari in drugega se sme izvažati iz cone A v cono B le s privolenjem okrajnega glavarstva. Važno je sedaj vprašanje valute. Nemci bodo poskušali preplaviti cono A z ničvrednim avstrijskim papirjem, na drugi strani pa pritegnili kar največ jugoslovanskega denarja. Ljudstvo se nujno opozarja, da naj ne sprejema plačil v avstrijskem papirju. Nujno je, da oblastva takoj ukrenejo potrebno v varstvo naše valute. Naše orožništvo in pa finančna straža ostaneta na demarkacijski črti.

Vitezi duha.

Vse dni orlovskega tabora je liberalno občinstvo skušalo pokazati tujim gostom ono višino civilizacije, do katere jo je svobodomiselnost srečno privedlo. Zakotna mariborska liberalna žurnalistika je odprla vse zatvorene svoje surovosti; kjer so se pojavljali posamezni vdeleženci tabora, so morali poslušati neumne zbadljivke, če jim je usoda prinesla liberalca na pot; kadar je najetim izivačem spričo ogromnih naših množic upadel pogum, so vršili svojo svobodomiselnost dolžnost z življenjem za platom; ko se je vlak s čehoslovaki in Hrvti vozil skozi Trbovlje, so svobodomiselnost individuali po edinem zdravem nagonu, ki jim je še ostal, zbežali tja, kamor spadajo, in so iz stranišč z brizganjem pozdravili slovenske goste; ko so čehoslovaki Orli v vzornih vrstah korakali skozi Ljubljano, jih je ljubljanska svobodomiselnost gospodična sprejela z besedami: »To so pa češki čuki!« Mi smo vse te sadove liberalne vzgoje pred svojimi gosti skrivali, kolikor smo mogli, ker smo se sramovali za nje, za Slovenijo, za našo državo. Vedeli smo, kako se v podobnih slučajih obnaša stranka civiliziranega naroda. Vedeli smo, da so češki katoličani praške goste ob letošnjem vsesokolskem zletu pozdravili, da si imeli opraviti s pionirji svobodomiselnosti; brali smo, kako jih je pozdravilo tudi praško socialistično časopisje, da si socialistične organizacije zleta niso udeležile. Gosti imajo svoje neprekršljive pravice.

Ljudje, ki so nam žalibog sodeželanji, so pa sami poskrbeli, da sramota, ki se imenuje slovenska svobodomiselnost, svetlu ni ostala skrita. Na Bledu so bruhanje vse duševne sile, kar jih slovenski liberalizem premore, na dan in so se razodele v junaških dejanjih spričo tisočeri gostov. Francozi so odnesli seboj foto-

grafije in spomin podžaganih mlajev, pretrganih električnih napeljav, dejanskega nasilja, zlivanja gnojnice ter podobnih činov, porojenih iz svobodomiselnosti hrabrosti. Tedaj nismo mogli nič več skrivati gostom, s kom prebivamo v isti hiši, in smo morali priznati, da smo sodržavljanji te sode. Danes gre slava slovenskega svobodomiselnosti po vsem svetu. Američani, Francozi, Belgijci in Čehi bodo pisali o njem, diplomatska zastopstva se z njim ukvarjajo. Liberalci lahko triumfirajo. Iz demarkacijske črte se nam reži zlohotni obraz Italijanov, celovski agitatorji bodo imeli dovolj gradiva za svoje liste in letake, in kaj liberalcem mar, kakšna čustva bo izzvala izžvižgana marseljeza francoskemu članu antantne komisije, ki vodi plebiscit! Izvršili so svojo narodnjaško dolžnost in bodo v tihoti čakali nove prilichnosti za junaška dejanja.

To so sadovi svobodomiselnosti vzgoje. Oni ljudje, ki so oznanjali, da hočejo širiti napredek in prosveto, so rodili srčno podivjanost, ubili najpriprostejši čut za dostojnost, zastupili mladino in vzgojili svoj naraščaj v ljubitelje zaplotništva, mraku in psovki.

Na čelu divjaškega početja, kateremu smo ravnokar bili žalostne priče, stoji slovensko sokolstvo. Sedaj tega ne bo moglo tajiti več. Sokolstvo je sklicalo v zvezi z drugimi izraznimi liberalnimi organizacijami shod, na katerem se je napad na goste dogovoril. Smešno je sokolska preteza, da so se odločili za nasilje, ker na Petrov dan ni bilo jezera razsvetljeno, kajti županstvo je izdalo letos oklic in poziv na občane, naj ta večer proslavijo, in če se Bled temu oklicu ni odzval, naj si liberalci sami izprašajo vest, ko vendar trdijo, da je Bled njihov. Liberalcem je danes kraljevo ime, ki bi ga morali znati spoštovati, le odeda lastne surovosti; oni ne vedo, da je podlost grša, če se ji ogrne kraljev plašč, in da kraljevo ime ne sme biti ščit, ki ga nosijo pred seboj strahopetni zločinci.

Sokoli so vitezi svobodne misli, oni so najzlahtnejša cvetka liberalne kulture. Iz dejanj, ki so jih ti liberalni vitezi izvršili, iz neprijetnega vonja, ki ga širi ta kulturna cvetka, vidimo, kako strupena morajo biti tla one duševnosti, iz katere je mogla pogratiti. Za nas nastaja vprašanje, kaj naj storimo z ozirom na vse to, in priznati moramo, da jih je nekaj med nami, ki mislijo, da se prostaško vedenje more zdraviti le z bičem in z zausnično. Mi nismo tega mnenja in smo zelo prepričani, da bo nesreča čim večja in duševno ozračje v naši ožji domovini, ki že sedaj ni zdravo, tem slabše. Nasproti organizirani srčni podivjanosti moramo postaviti organizacijo krščanske prosvete, nasproti viteštvu pod-

losti viteze duha. Liberalizem se sam sramuje svojih sadov in ni več daleč čas, ko se bo zadušil z njimi. Svobodomiselnost bo samo padlo v volčje jame, ki jih je skopalo med našim ljudstvom. To od liberalizma zaničevano in prezirano ljudstvo je danes varih naše srčne kulture. Mnogi, ki stoje danes po nesrečnem naključju v svobodomiselnih vrstah, bodo morali, ko napočijo časov sile, iskati pri tem organiziranem ljudstvu zavetja in utehe pred nasiljem in podivjanostjo, ki so jo sami redili. A danes so še slepi.

Za Koroško — četilični dan

dne 7. in 8. avgusta t. l.

Nemška propaganda.

(Dopis s Koroškega.)

Stirinajst dni je, odkar je prišla ententna komisija v Celovec, da nadzoruje, kakor pravi v proklamaciji, delo modrosti in pravičnosti pri izvršitvi plebiscita, ki se bo vršil, tako se sliši, koncem poletja ali v jeseni.

Prihod komisije v Celovcu na zunaj ni povzročil nikakih posebnih izprememb. Pač vse na »Burge« ententne zastave, nekaj več avtomobilov dirja semtertja — zlasti francoski šoferji tekmujejo v hitri vožnji in še hitrejši zgovornosti, vse drugo je pa po starem, tiho, vsakdanje in malomestno.

Nemški časopisi prinašajo vsak dan poročila o razvoju plebiscitnega dela, zlagane informacije o brezpravnosti Nemcev v Jugoslaviji, Stimmungsbilder iz takozvanega »zasedenega« ozemlja (cono A), o nasilstvih v coni A, ki jih ni, o draginji v Jugoslaviji, kratkomalo samo tendenciozni raporti, ki jih pišejo Nemci zato, da bi nas ogledili in očrnilili pred entento.

Če naše oblasti stavijo pod ključ človeka, ki je tihotapil saharin v Jugoslavijo, ki je špijiral naše vojaške posadke, ki je tihotapil pisma čez demarkacijsko linijo in pisal v cono B pisma, v katerih je grdil in smešil naše oblasti in regenta, je takoj požar v strehi in celovski listi vpiljejo: Nasilstvo, Balkan, teror, preganjanje, Čuši itd. itd.

Če poroča katerikoli naš list o kakem čisto malenkostnem notranjem vprašanju, ki zanima mogoče par sto ljudi, nastane iz tega v celovških listih državna afera, ki naj ima za posledico najmanj notranji prevrat, revolucijo od spodaj in od zgo-

raj, nazadnje pa, in to je nemški adut, vojsko, strašno vojsko, v katero vpoklicujejo — nemški listi bi nazadnje tudi to budalost napisali in verjeli — moške osebe od tretjega do — devedesetega leta.

Kakor Madžar ne more jesti nobene jedi brez paprike, tako celovski časniki z listom »Freie Stimmen« na čelu ne morejo pisati brez laži, pa naj so še tako abotue, še tako naivne in brezmiselnosti. Koroški avstrofilci pa jih radi verujejo, saj če ni želja mati misli, je vsaj mati upanja.

V Saint Germainski pogodbi je bilo vendar rečeno, da ostane administrativna oblast v coni A v rokah Jugoslovancev, v coni B pa v rokah Avstrijcev. In če je v coni A bila prisojena administracija državi SHS, ima država SHS ne samo pravo, ampak prokletu dolžnost, varovati v tem ozemlju red in pravico. Če pa celovski listi mislijo, da je kljub temu Nemcem v coni A vse dovoljeno, pa bodi od navadnega hujskanja do kontrabande in podlega pisarjenja o naših oblasteh in kraljevski kroni, se prav korenito in debelo motijo. Tudi trezen Nemec tega ne bi odobral.

Bodite prepričani, da v Jugoslaviji poznamo red in ga bomo poznali; kdor pa ga bo hotel motiti, bodi Nemec ali Slovan, bo dobil svoje plačilo, kajti prava svoboda je le tam, kjer je red in enaka pravica za vse.

Nemci na Koroškem izkušajo ujeti največ kalinov na svojo antimilitaristično mrežo. Vabijo jih, češ, če postanete Jugoslovani, boste morali služiti vojake, iti boste morali v vojsko in druge reči. V odgovor samo to: Jugoslavija hoče biti država reda in miru. Rabi pa čvojaštvo za notranji red, za konsolidacijo notranjega ustroja, ne rabi ga pa za vojsko. Za red pa, kakršnega delajo v Avstriji Volkswehroci s svojimi ropi in tatvinami, se v Jugoslaviji lepo zahvaljujemo, imejte ga sami. Čitajte, kaj piše Wiener Journal dne 29. julija t. l. Samo naslov: Die Volkswehrwache — eine Einbrecherbande — Wieder ein Freispruch geständiger Diebe. Dober tek pri takih varnostnih organih in taki justici.

Zakaj pa Avstrijci ne agitirajo za to, da se tudi Italija, Francija in toliko drugih držav, ki imajo redno armado, priklapi volkswehrovski Avstriji. Le čudno da celovski listi še niso stavili ententni komisiji tega predloga. Mar se niso prišli na to misel, saj so vendar tako iznajdljivi v takih rečeh.

O vi, celovski lističi, očitajte Jugoslaviji militarizem!!! Zakaj pa ste se med vojsko tako ogrevali za Nemčijo, ki je bila stokrat bolj vojaška, kot je Jugoslavija.

LISTEK.

Brata.

Spisala Eliza Orzeszkowa. — Iz poljščine prevedel Fr. Koblar.

(Dalje.)

»Mogoče dovoliš, da jaz to napravim?« je pokorno vprašala Sabina.

Rozalija je v svoji visokosti in v tonu, ki ne dopušča nobenega nasprotovanja, odgovorila:

»Sama to storim, pošlji mi samo Kasijol«.

Sabina je odhitela še z drobnejšimi in krajšimi stopinjami iz sobe kakor navadno; Hornicz je vzel z mize staro klobučnasto pokrivalo in odhitel iz hiše. Radi uredb za sobo draga mu, gosta in dostojnega sprejema je mogel biti popolnoma miren, kakor hitro se je vmešala Rozalija v to zadevo.

Kaj pri teh opraviilih nesrečna Sabinka trepeti in pretrpi, to je že druga stvar, ki se je ni mogoče izogniti. Ali nasprotno je bilo mogoče jamčiti, da bo delo dobro izvršeno in da se obenem v hiši za nekaj časa spet razjasni.

Vsaka okoliščina namreč, ki je zahtevala dela, truda, celo požitvalnosti, pa naj se je zgodilo to kolikorkrat že, je ka-

kor z nožem presekala slabo voljo Rozalijino. Razpredla je svojo delavnost na nek osoren in despotičen način, ali čim dalje je stvar trajala, tem mirnejša, jasnejša, bolj izpremenjena je postajala.

Telesno in duševno gibanje, izprememba dela in utisov so bili telesna in duševna potreba tega organizma, ki je sredi enakomernih dni in okolja padal, trpel in propadal.

O vsem tem je sedaj bežno in kratko premišljeval Hornicz. Njegovo srce je bilo neravnost ubrano veselja. Ni šel, kar bežal je po poti, ki je vodila med polpočetimi lehami proti gričku, ki je bil porasel s borovim gozdičem. Kolikorkrat je šel z doma brez gospodarskega namena, je šel navadno v to smer, tako da je to postala navada, kateri je sedaj nezavedno podlegel. Ni namreč vedel, kam gre, bil je zatopljen v misli, ki so krožile samo okoli enega predmeta in to je bil bratov prihod. Šele tedaj, ko je bil že na pobočju grička, je videl, kje je; snel je klobuk in pogledom objel pokrajino, ki je bila nekoč priča najvažnejšega trenutka v njegovem življenju. Ker je imel kakor vsi otožni ljudje v precejšnji meri nagnjenje do spominov, je čustvenost, ki jo je podžgala došla vest, to nagnjenje še povečala. Tedaj se vse, kar je pospešilo oni odločilni trenutek pred osemnajstimi leti, vse, kar ga je povzročilo in kar je zatem nastopilo — ni samo pojavilo jasno pred njegovim spo-

minom, temveč je s silo rilo vanj. Te sile ni oviral, kajti rad se je zatapljal v spomine.

Pred osemnajstimi leti je bil v Monakovem, ko je prejel od starejšega brata pismo z novico, da oče umira. Tedaj mu je bilo šestindvajset let, dokončal je šolo lepih umetnosti in se posvetil slikarskemu študiju in delu. Umetnost je neizmerno ljubil in učil se je vestno, toda njegovo veselje do dela se mu je bilo nekoliko uprlo, ker je dvomil nad lastnimi silami, a moč duha se mu je bila vsled srčnih težav skalila. Njegove slike niso kazale posrečenosti; ženska, ki jo je oboževal, mu je tako nesrečno padla z oltarja, da ni mogel niti dvomiti niti se ni mogel potolažiti s tem. Začel se je čutiti nesrečnega ravno tedaj, ko so mu poslali vest, da se očetu neizogibno bliža smrt.

To je bil nenaden dogodek, da v prvem hipu ni niti mogel verjeti, da je mogoče.

Kakor plič je poletel na Zapolanko, kjer je našel očeta mrtvega in brata, ki je pred nekaj dnevi prišel slučajno mimo grede za kratko dobo tu sem.

Hkrati je vstalo v obelhi bratih vprašanje: kaj storiti z Zapolanko? Ko sta izbirala zase smer življenja in dela, sta krepki očelov organizem in njegovo dobro zdravje napovedovala še dolgo življenje in oba brata sta ubrala smer po svojih nagnjenjih in zmognostih; eden je postal

inženier, drugi umetnik. Sedaj je pripadla njima ta vasica, s katero nista vedela, kaj bi počela. Za Viktorja je bilo popolnoma neumestno, da bi ostal v nji, pa tudi Zenon ni takoj mogel misliti na to brez priksutnosti in začudenja.

Pri Viktorju je vzdrževanje zemlje moglo pripeljati popolno izgubo premoženja ne glede na neprijetne in nepotrebne skrbi; bil je mnenja, naj se Zapolanka proda in kupna vsota razdeli med oba.

Zenon je takoj pristal na to, potem se je začel majati in zaželel videti mrtvega očeta; enkrat potem se je še strinjal z bratovo namero in zopet našel ugovora proti njemu, premišljeval in zavlačeval stvar. Hodil je po polju, po gozdu, pogledal v vse kote dvora in hiše, si klical v spomin razne pretekle dogodke, utise in osebe. Obiskal je tudi par sosednjih dvorov. Viktor je postajal nepotrpežljiv in inudilo se mu je; ni imel časa za dolgo čakanje in moral je zvedeti natančno: kaj, koliko in kdaj bo imel.

Tedaj je bil Zenon nekega jesenskega večera, podobno kakor danes ravno na tem pobočju z borovim gozdičem in podobno kakor danes objel s pogledom pokrajino s tega razgledišča. Sedel je na kopah mahu oprt na deblo požaganega drevesa sredi trdolesk, zardelih vsled jeseni, zarjavele praproti in brinja; vse je vnelo in dobivalo krvavo barvo. Za njim so stali temni bori in tupatam breze, vse v

Zakaj ste peli slavospeve Prusiji? Ali je bil tudi Bismarck volkswehrvojski soldat?! Saj ste se kar cedili ljubezni do Viljema, ki je bil, tega menda ne boste tajili, najhujši militarist in absolutist sedanega časa. Zakaj ste vendar tako izpremenili svoje nazore, Vi, ki imate toliko povedati o neznačajnosti Slovencev do rajne Avstrije. Zakaj vse to?

Da ima Jugoslavija boljše predpogoje za gospodarsko in politično bodočnost, za bodočnost malega kmeta in delavca par excellence, o tem dvomi le tisti, ki ste mu ubili v dušo in duha mržnjo do slovanstva in posebej še do jugoslovanstva.

Če ste tako besneli proti po avstrijskem dvoru v Sarajevu insceniranemu in provociranemu umoru, zakaj si niste ob prevratu dali kronati Karla za cesarja? Zakaj ste ga pregnali v Svico o Cito vred, ki ste ga med vojsko naravnost oboževali in prištevali med svetnike?

Ne iščite nedoslednosti drugod. Ko je že vendar pri Vas na kupe. Da smo Nenemci bivše Avstrije hoteli proč od stare politične mačke, ki nam je rezala le pogače iz peska in pepela, da smo že pred začetkom vojske in ob začetku še posebno mislili na eksodus iz gnilega in preperlega gnezda, je jasno in naravno. Da pa ste Vi, ki Vam je bila Avstrija politična mati in zaščitnica, katera Vas je božala in plačevala za vse krivice, ki ste jih delali nememskim državljanom, tudi postali verolomni napram Habsburgovcem, to je mnogo težje razumeti in take nevhvaležnosti svetovna zgodovina še ni doživela. Mar je to Vaša Nibelungentreue? Če že lovite kaline, lovite jih z drugimi mrežami in drugačnimi ilmanicami, na take se slovenski Korosci ne dajo loviti.

Sklicujete se na svojo industrijo, zlasti na sladkorno, kajti na sladke reči se muhe rade lovč. Pa so čudne Vaše tovarne, ker Celovčani se hvalijo, da so dobili karže za sladkor že za avgust, sladkorja pa še za julij ne. Imeti pač morate posebne stroje, da delate sladkor, pa postane — saharin. No, pa saj to ni nič novega, saj je tudi hudič hotel narediti drugega Adama — pa je napravil — Juda. Tudi v tem smo v Jugoslaviji na boljšem, kajti pri nas postreže vsaka gostilna s sladkorjem. Vi pa hočete agitirati s saharinom? Za neumne morate imeti koruške Slovence, če mislite, da bodo sedli na Vaše obljudljene udobnosti in dobrote, ki jih nimate, ali pa so podobne — saharinu.

Če kdo čita Vaše letake, bi mislil, da je Avstrija deveta dežela — Schlaraffenland — ali pa še več. Grmovje je iz rumenih flancatov, plotovi iz samih »kranjskih« klobas, peč iz čokolade, stopnice in zidovi iz samega sladkorja, mize in stoli iz čiste, maslenega belega kruha. V deveti deželi ni treba nič delati, edino delo, ki ga ima človek, je to, da stegne svoje roke pa vzame in je, in če je žejen, napolni svoj vrč z vinom, pivom ali s čimerkoli ter pije, kolikor in kadar se mu poljubi. Če človek čita Vaše letake, ki jih mečete med ljudi, bi mislil, da je ta deveta dežela sama ljuba Avstrija, pa nobena druga. Toda če bi bila Avstrija res tako bogato preskrbljena in tako idealno zasnovana država, bi ne bilo nemškimi časopisoma treba tarnati dan

zlatu; pred njim, po obeh straneh poti so se ježila stebila rastlin brez cvetov, čisto tudi brez listov, toda obtežena s semen-skimi puščicami različnih oblik in velikosti.

Večerna zarja je stala na zahodu kot stena, nje vrh se je razlival v zlato. Njeni rdeči in zlati bleski so padali po poljih in šli po zraku nad polji, malimi lesovi, ki so bili razmetani po gričih nad zapolskim dvorom; ta dvor s svojimi drevesi in dimniki je bil kakor selska sličica, naslikana na zlatordeče ozadje.

Nasproti nji proti vzhodu, meglenem in belem, je dolga, siva kmetska vas spuščala nekaj pascev dima proti nebu.

V tej sliki je bil večerni mir in jesenska otožnost; bila je tudi redka lepota preprostih in vznesenih stvari. Zenon je dolgo gledal zemljo in nebo, ves zatopljen v njun zmisel in dušo, in zdelo se mu je, da z njima diha, da sta ga sprejela vase.

Čutil je, da je eden izmed atomov, ki tvorijo te oblake, to zarjo, ta polja, nagubana z lehami, te bore, med katerimi plamene breze in rdeče brinje.

V tem trenutku se je proces spajanja s to okolico, ki se je začel tedaj, ko je prišel v Zapolanko, končno v njem završil; a posledica je bila ta, da je ostal v Zapolanki. Ko bi bil imel mladeniško vero vase in v ljudi, mogoče tega ne bi bil napravil; toda ker je čutil v sebi samo nemočno zmoglost, je dvomil o njih sili in moči, a življenje ga je bilo že začelo razjedati s tistim najbolj ostrim zobom, ki se mu pravi razočaranje. Tak, kakršen je bil, se ni mogel več odtrgati od tega, s čemer se je čutil združen kot en del in ni več veliko veroval niti v umetnost, niti v slavo, niti v srečo, v kolikor bi pač mogla biti na zemlji popolna. Tedaj je sklenil z bratom pogodbo in ostal je.

(Dalje.)

na dan o pomanjkanju, o bedi, o draginji. Povsodi pišete jeremijade o uboštvu, stradanju in umiranju ljudi srednjega stanu, Vaši letaki so pa sladki kot mana in bogati kot vojni dobičkarji.

Dali ste si najbrže na nos posebna očala, tako da vidite tam, kjer je vse žalostno in obupno, vse v rožah in nageljnih. Vaša propaganda je podobna onemu gospodaru, ki je imel osla, kateri ni hotel jesti slame; kupil je osla očala iz zelenega stekla in ker je osel od tedaj dalje mislil, da je slama seno, jo je jedel. Toda Vi svoja očala lahko spravite v žep.

Človeku se zdi smešno, kako vendar morete inteligentni, ki sami niste prepričani o tem, kar govorite, trobiti ljudem, da je razvalina stare bajte bolj primerna, da bivajo v njej ljudje, kakor pa nova hiša, ki je trdno sezidana. Kako vendar morete trditi, da bo nudila Avstrija svojim državljanom več gospodarske ugodnosti kakor Jugoslavija? Ali se Vam ne zdi absurdno, da primerjate trhlo, na vseh straneh se podirajočo razvalino z mlado, močno državo, ki je že okrepila svoje moči v gospodarskem, političnem in socialnem oziru. Gospodje, vprašajte v banki, kakšen kurz ima avstrijska krona! Peter Klemen.

Za Škrabčev spomenik.

Podružnica SDZ. za ribniški okraj je lansko leto prevzela nalogo, da postavi našemu učenjaku, svetovnoznaneu kulturnemu delavcu — slavistu — P. Stanislavu Škrabcu dostojen spomenik s tem, da v njegovo rojstno hišo v Hrovači pri Ribnici vzida spominsko ploščo.

Sestavil se je odbor za Škrabčev spomenik, ki ima namen zbirati denarna sredstva, napraviti podoben načrt in dano mu nalogo izvršiti v najkrajšem času.

V trdnem prepričanju, da se bo jugoslovanska javnost odzvala tej nameri in z denarnimi sredstvi izdatno priskočila na pomoč, je odbor sklenil, da, še preden nabere moč za to potreben denar, se delo poveri našemu bližnjemu rojaku umetniku g. Kralju Fr., ki je kot akademični slikar in kipar že dobro znan slovenski javnosti. Napravil je tri osnutke in smo se potem za enega najboljšega odločili. Plošča iz nabrežinskega marmorja je visoka 120 cm in temu primerno široka, je torej relief z doprso sliko v naravni velikosti, ki ima spodaj primeren napis. Tudi napis je umetniški, je čisto nekaj posebnega, novega; prav lepo se prilega ostali plošči, umetniško izklesane črke so kakor okrasek k celi sliki.

Spomenik bo popolno izdelan v sredi avgusta, stal bo okoli 20.000 kron. Ako bo odbor imel zadostnih denarnih sredstev, bo de slavnostno odkritje v mesecu septembru letošnjega leta.

Ker imamo razmeroma še malo denarja za pokritje stroškov, se podpisani odbor ponovno obrača na svo jugoslovansko javnost; mnogim so bili razposlani oklici s priloženo pošto nakaznico, a dosedaj se jih je še malo odzvalo, tistim pa, ki ste se odzvali, najlepša hvala! Počastimo spomin našega P. Stanislava Škrabca! Vsi prispevki naj se pošiljajo na »odbor za Škrabčev spomenik« v Ribnici, Dolenjsko.

O d b o r.

Kraljevina SHS.

Vladna kriza.

LDU Beograd, 4. avgusta. Danes se dr. Vesnić in Davidović nista sestala. Položaj je dosedaj neizpremenjen. Danes dopoldne je imel demokratski klub sejo, na kateri se je sklepalo o odgovoru na zadnje zahteve dr. Vesnića.

LDU Beograd, 5. avgusta. Danes se nadaljujejo razgovori za sestavo koncentracijske vlade. Jutri se bo lahko vedelo, ali je došlo do sporazuma.

Občinske volitve v Pečuhu.

LDU Pečuh, 4. avgusta. V tukajšnji mestni upravi je pričakovati znatnih izprememb. Pečuska socialistična stranka je vložila prošnjo na naše oblasti, naj se obnovi Narodni svet, ki naj bi potem izvedel mestne občinske volitve ter preimenoval občinsko uradništvo. Naše oblasti so dovolile obnovo Narodnega sveta kakor tudi mestne volitve. Vladni komisar je izdal v tem smislu proglas na meščanstvo, ki je radi tega ukrepa zelo navdušeno. Včeraj je došla k vladnemu komisarju deputacija meščanstva, ki mu je predložila predlog škofa Zichyja, naj se nameravane izpremembe ne izvedejo. Vladni komisar je deputaciji izjavil, da je neprimerna domneva, da bi naša vlada preklicala izpremembo v občinski upravi, ter je obenem navedel razloge, ki silijo do teh izprememb. V splošnem hoče le neznačajno številu meščanstva, da se obdrži sedanje stanje. Komisar je obetal, da bodo volitve svobodne in tajne ter je omenil, da so ravno člani deputacije oni, ki groze s Horthyjevo vojsko. Glede na opozarjanje pred nevarnostjo boljševizma, je odvrnil, da nihče še ni našel boljševizma med pečuskim prebivalstvom. Deputacija je odšla

ter napovedala, da bo sklicala javen protestni shod proti nameravanim izpremembam v občinski upravi, kar pa bo seveda ostalo brez posledic.

Obupen položaj Poljske

Poljska prepuščena usodi.

LDU Pariz, 4. avg. (DunKU - Wolff) Newyork Herald piše iz Londona: Angleška politika proti sovjetski vladi stremi za tem, da se prične z gospodarsko blokado moskovske vlade in da se prepusti Poljska usodi. Poljski ni več mogoče pomagati, njena vojaška moč proti ruskim armadam je kakor razmerje 1 : 3.

Varšava v nevarnosti.

LDU London, 4. avgusta. (DunKU) Evening News javljajo, da so angleške in francoske misije zapustile Varšavo.

Položaj na bojišču obupen.

LDU Pariz, 4. avgusta. (DunKU) Pariški večerni listi smatrajo na podlagi informacij iz dobro poučenih vladnih krogov, da je položaj Poljske zelo obupen. »Temps« meni, da se danes došla poročila taka, da ne morejo prikriti neke tesnobe. Ruske čete so si izsilile prehod čez Bug. Ruske čete v tem trenutku koncentrično prodirajo proti Varšavi. Poljaki niso razušili mostu čez Bug. Boljševiške sile, ki jih cenijo na 40.000 mož, korakajo ob rusko-poljski meji proti Mlawi, kjer bodo odrezali edino železniško progo iz Varšave v Gdansk. Poljska vlada je pričela misliti na to, da bi izpraznila Varšavo. Vlada se bo nastanila v mestu na zapadu, odkoder bo organizirala brambo dežele.

LDU Dunaj, 5. avgusta. (DunKU) Kakor javlja »Neue Freie Presse«, so došla iz Varšave poročila, po katerih so poljske čete zopet osvojile Brody in Radziwilow.

LDU Moskva, 5. avgusta. (Brezžično) V vseh krajih osvobojenega ozemlja se sestavljajo sovjeti.

LDU Moskva, 5. avgusta. (Brezžično) Frontno poročilo: Ob železniški progi smo pri Sarnikovu prekorčili Stochod.

LDU London, 5. avgusta. (DKU) Po uradnih poročilih je med pogoji za premirje med Rusijo in Poljsko tudi zahteva po razorožitvi Poljske pod nadzorstvom poljskih sovjetov.

LDU Moskva, 5. avgusta. (Brezžično) Po poročilih iz Rumunije je ententa zaprosila rumunsko vlado, naj dovoli transport enega kora Wranglove armade skozi Rumunijo. Wranglova armada gre v Galicijo.

LDU Washington, 5. avgusta. (Brezžično) Po vesteh iz Varšave bo po mnenju francoskih in angleških vojaških strokovnjakov treba mesto v treh dneh izprazniti. Vlada bo preložila svoj sedež v Krakovo. Poljske čete beže. Na begu podirajo vse mostove za seboj. Nobenega upanja ni več, da bi bilo mogoče ustaviti sovražnika pri prodiranju.

Nemčija.

Zakon o razorožitvi.

LDU Berlin, 5. avgusta. (DKU-Wolff) Državni zbor je danes sprejel zakon o razorožitvi pri tretjem čitanju. Državni minister za zunanje zadeve, dr. Simons, je pred skupščino izjavil med drugim: Ententa hoče odpošiljati čete na vzhod skozi Nemčijo. Če bo ententa pričela transportiranje, bo pomenilo to kršenje nemške nevtralnosti. Nemško ozemlje ostane nemško in skozi nobeno nevtralnno ozemlje ne smejo prevzati čet.

Razna poročila.

Zveza narodov.

LDU Pariz, 4. avgusta. (DunKU) Kakor poroča »Chicago Tribuna«, je svet zveze narodov, ki zboruje v San Sebastianu sprejel francoski načrt ustanovitve mednarodnega generalnega štaba, obstoječega iz vojaških in mornariških strokovnjakov. Naloga tega štaba bo, da izdela operacijski načrt v primeru, da kaka država prelomi pogodbo zveze narodov ali napove vojno.

Konference v Londonu ne bo.

LDU London, 5. avgusta. (DunKU - Reuter) Angleška vlada je poslala boljševiški vladi brezžično obvestilo, da vzpričo dejstva, da hoče Rusija s Poljsko pričeti ne samo pogajanja za premirje, ampak tudi za mir, odpade nameravana konferenca v Londonu.

Podpis turške mirovne pogodbe.

LDU Pariz, 4. avg. (DunKU - Wolff) Podpisovanje turške mirovne pogodbe se je preložilo na soboto 7. t. m.

Politične novice.

+ Potuha. Sinočnji »Slovenski Narod« nima besede obsodbe za sramotna dejanja, ki so jih izvršili njegovi strankarski prištaši na Bledu ob priliki obiska slovanskih

in drugih odličnih gostov. Izgovarja se z besedami: »Ni nam znano,« trdi, da so vesti »hudo pretirane,« »strankarsko zavite«. Ne sramuje se reči, da so bila pobalinstva izraz razžaljenega patriotičnega čuta, kakor da bi nas hotel končnoveljavno prepričati, da se vsa plemenita čustva liberalnega naraščaja izživljajo v podlih dejanjih. »Slov. Narod« daje tako dogodkom, ki se jih vsak pošten Slovenec sramuje in ki so taki, da nas morajo pred svetom le diskvalificirati ter nam morejo politično le škoditi, svoj placetum in svoji sokolski mladini spodbudo k nadaljnjim podobnim junaštvom. Resen list, tudi če je »Slovenski Narod«, bi moral imeti toliko poguma, da reče svojemu političnemu naraščaju: »Ne popivajte in obnašajte se dostojno, kajti s surovostjo se klerikalizem ne ubija in slovensko ime ne časti!«

+ Sram nas je bilo, ko smo zadnje tedne po ljubljanskih ulicah gledali orlov-ske lepake raztrgane, pomazane z blatom, popisane s psovskimi »čuki«, »afne«, »svinje«, poleg katerih so »videle od istih rok pisane besede »živijo Sokoli!« Sram nas je bilo namesto tistih, ki ne morejo več zardeti. Ko smo pa pripeljali v Ljubljano in na Bled francoske, belgijske, češkoslovaške in ameriške goste, da jim razkažemo krasoto naše prav v teh dneh tako lepe zemlje in visoko kulturno stopinjo našega ljudstva, smo morali doživeti, da je tudi nje najeta druhal pozdravljala izza hiš in plotov s piskanjem, psovanjem in kamenjem. — Bilo je v načrtu gotovih krogov pred tisoči gostov: politikov, vseučilišnih profesorjev, mnogoštevilnih akademično izobraženih mož in ženah vseh strok, inteligentnih zastopnikov kmečke in delavske mladine jemati čast našemu narodu. Res da se jim namen ni posrečil, toda nas peče že sramota, da se v ploč dobe ljudje med Slovenci, ki so zmogli, psovati daljnega gosta. Zato zadnjič kličemo vsem prizadetim krogom: Ne vzgajajte nam novih barbarov! Če jih nikakor ne morete pogrešati, pustite jih nastopati pri svojih prireditvah, nas pa pustite v miru! Vsem tistim, katerih se lepa beseda ne prime, pa povemo, da smo po dogodkih zadnjega leta — zlasti pa onih na Bledu — pripravljani, braniti svojo fantovsko čast in čast našega katoliškega ljudstva tudi na način, ki ga bodo razumeli najtrši trgovci.

+ Podporniki. Kakor se nam poroča, je škandal, ki se je izvršil na Bledu, podpiral tudi lastnik blejskega gradu in nekaterih hotelov, g. Kenda. Ali je to res?

+ Razprava o bogoskrunstvu na Bledu se je pred sodiščem ustavila, ker so vsi obtoženci s pričami dokazali, da so bili do brezzvesti vinjeni. Okrajno glavarstvo radovljiško je še naknadno enega izmed udeležencev kaznovalo z zaporom 14 dni. Mislimo, da nam ni še treba posebej omenjati, da so bili ti »do brezzvesti vinjeni ljudje« pristaši svobodomiselnih strank in da bi bilo za liberalce dobro, če o teh dejanjih svojih pristašev na Bledu molče.

+ Molčeči premogari. Deželna vlada je sklicala svojčas posvet zaradi novih cen premogu. Člani tega sveta so skoraj izključno takozvani demokrati, ki so poslali svoje prvoboritelje v stolpce »Slov. Naroda«, da napadejo deželno vlado. Isti demokrati so napovedali protestni shod v unionski dvorani. Takoj po prvem posvetovanju pa so shod odpovedali in njihovi prvaki so odložili svoja bojevitja peresa. Ljubljanski konsument se bo sedaj čutil, kako da je naenkrat ponehala ljubezen in skrb liberalne gospode zanj, a bo zastoj čakal, da bi »Narodovi« člankarji preklicali svoje neupravičene napade na deželno vlado. Njihova pravičnost nima daljšega življenja od njihove ljubezni za ljubljanskega konsumenta.

+ Rumunija proti zvezi podonavskih držav. »Popolo d' Italia« je objavil članek, v katerem se poroča o razgovoru njegovega poročevalca s pooblaščenecem rumunskega finančnega ministra Titulescuom, kateri je izjavil, da so vsa poročila o kakršnikoli vojaški konvenciji Jugoslavije, Rusije in čehoslovaške izmišljena. O načrtu zveze podonavskih držav je Titulescu izjavil, da bi taka zveza prikrilo obnovila nekdanjo avstrijsko-ogrsko monarhijo. Rumunija bi morala proti taki zvezi najodločnejše nastopiti.

+ Sestanek ministrskih predsednikov. »Matin« je poročal, da se bodo v kratkem sešli Lloyd George, Millerand in Giolitti, in sicer na Savojskem in ne v Švici.

+ Položaj na Irskem. Iz Londona poročajo od dne 5. avgusta: Položaj na Irskem se je včeraj nepričakovano zasukal v drugačno smer. Včeraj je sprejel ministrski predsednik odposlanstvo, sestavljeno iz obrtnikov po poklicu. Odposlanstvo je predložilo ministrskemu predsedniku resolucijo, ki so jo sklenili na zborovanju v Corku. Omenjeno zborovanje se je udeležilo 140 vplivnih oseb. Irski so v resoluciji izjavili, da je rešitev iz težkega položaja mogoča le na ta način, da Irska dobi avtonomijo in dominion. Pokrajina Ulster bo imela posebno upravo. Odposlanstvo je bilo sestavljeno iz irskih nacionalistov in unionistov iz okolice Corka.

Dnevne novice.

— **Zahvala.** U ime hrvatskih i srpskih učesnika socijalnog tečaja, što ga je priredila Slovenska kršćansko-socijalna Zveza u Ljubljani, čast mi je usrdno i najtoplije zahvaliti svima, koji su bilo što učinili, da se ovaj tečaj ostvari i koji su svojim marom i požrtvovalnošću pridonijeli, da on bude i u tehničkom i u stvarnom pogledu upravo na vrhuncu. Napose naročito zahvaljujemo odboru S. K. S. Z., našem dragom drugu dr. Mazovcu, te gg. referentima povj. Gosaru, dru. Kulovcu i prof. dru. Ujčiću, časnim sestrama u Marijanišću, koje su nas ljubezno gostile i dvorile i svima ostalima. Neka budu uvjereni, da će nam ovaj naš zajednički boravak i bratski rad oko izmjene ideja ostati u neizbrisivoj i najugodnijoj uspomeni, i da je ovaj tečaj njihovim marom i nastojanjem u istinu kruna velikih dana mariborskih i sjeme obilnoga i blagoslovenoga rada u čitavoj našoj domovini na podlozi velikih ideja koje nas spajaju i uvijek će nas spajati najčvršćim i najsvetijim vezama. Još jednom: srdačna hvala! — Za hrvatske i srpske učesnike soc. tečaja: Dr. Ljubomir Maraković.

— **Izšla je brošura:** »Obljubljena dežela Societijaa«, ki nam pokaže državo z uresničnim socialističnim programom. Brošura je pisana zanimivo in poljudno, tako da jo bo lahko vsak razumel. Posamezen izvod stane 2 kroni; za prodajalec in vse, ki pošljejo denar naprej 1 K 50 v. Razposilja jo Katoliška Liga, Ljubljana. V isti založbi je dobili brošuro »Zločin nad domovino«, ki je vzbudila povsod vseobčo pozornost. Izvod 4 krona, sicer 3 K 50 v. Širite obe brošuri med ljudstvo, zlasti med ljudi, ki so takega pouka potrebni!

— **Javna kvalifikacija.** Odlok poverjenstva za uk in bogočastje, zadevajoč kvalifikacijo učiteljstva po šolskih voditeljih je vzbudil tu in tam precej šuma in ropota. Nekateri se puntajo, drugi pomišljajo. Da bo »volk sit in koza cela« predlagam sledeč eksodus: šolski voditelji naj sporoče na pristojno mesto, da se pridružujejo kvalifikaciji okrajnega šolskega nadzornika. — Nadučitelj Fran Silvester.

— **Popis rezervnih častnikov.** Minister za vojno in mornarico je izdal naredbo, naj se izvrši popis vseh rezervnih častnikov.

— **Sestanek zastopnikov vseh krščanskih veroizpovedi v Ženevi** bo 12. avgusta t. l. Kakor je že bilo javljeno, bo našo delegacijo vodil škof Irenej.

— **Tehnična šola za invalide.** Ministrstvo za socialno politiko bo otvorilo v Zemunu tehnično šolo, v kateri se bodo naši invalidi učili raznih obrti.

— **Vprašanje na delegacijo za finance:** Davč. uradi zdaj dajejo nazaj tiste tisočake, ki so nam jih pri menjavi tisočakov zaradi ponarejenih kolkov pridržali. Vprašamo: kaj naj zdaj storimo s temi tisočaki, ko niso več za promet? Ker jih nihče ne sprejme, nihče ne izmenja, je državna finančna oblast ljudstvo oškodovala za teško pridobljene vsote. Ali je ljudstvo krivo, če kolki niso bili pristni? Ali moramo ravno od državne strani to krivico trpeti? Ali bi cela država ne utrpela lažje nekaj tisočakov, kakor pa posamezniki? Na Češkem državna oblast ni bila umazana in je tudi tiste bankovce izplačala, ki so imeli ponarejene znamke.

— **Društvo poštnih uradnikov in uradno v Ljubljani** priredi dne 8. t. m. ob 15. uri v Sevnici, hotel »Triglav« tovariški sestanek, h kateremu so člani in nečlani vabljeni. Kdor se zanima za organizacijo in stanovske razmere, naj pride.

— **»Slovenska dijaška zadruga v Pragi« in »Slovenska dijaška zadruga v Brnu«** opozarjata one tovariše dijake, ki nameravajo bodočo šolsko leto študirati v Pragi oziroma v Brnu, da priglase svoj vstop v navedene organizacije najkasneje do 1. septembra, ker drugače ne bodo mogli reflektirati na ugodnosti, ki jih nudijo svojim članom omenjene organizacije in ne biti deležni jugoslovanske akademске menze v Pragi in Brnu. Informacije dajejo za »Slovensko dijaško zadrugo v Pragi« gosp. Srečko Petrovič, Ljubljana, Rimska cesta 23, za »Slovensko dijaško zadrugo v Brnu« gosp. Makso Hrovatin, stud. tehn., Ljubljana, Resljeva cesta 25.

— **V davčnem uradu v Velikih Laščah** so pritisnili na neko vlago pečat z napisom: »K. k. Steueramt Grosslaschitz, 23. 7. 1920.« Brez komentarja.

— **Požar.** Dne 26. julija okoli 2. ure popoldne je nastal v eni, ki parni žagi na Kadolu, katere obstoja iz 12 deloma zidanih deloma lesenih hiš za stanovanje ter 6 sušilnic za les, spadajoči hiši, ogenj, ki je upepelil hišo z vsem, kar je bilo v nji. V tej hiši so stanovale tri delavske družine. Ker je bila hiša lesena, se je ogenj, katerega so stanovalci šele takrat zaznali, ko je bila hišna veranda že v plamenu, s tako naglico razširil, da so se stanovalci komaj mogli rešiti. Vse njihovo imetje je zgorelo. Škoda znaša 50.000 kron.

— **Strela.** Dne 28. julija ob 3. uri popoldne je udarila strela v kozolec posestnika Ivan Pirca iz Golobinjaka, obč. Mirna

peč, ter v istem času v prazno hišo v Ameriki se nahajajoče posestnice Terezije Zupancič iz Loške vasi, obč. Toplice. Oba objekta sta zgorela. Škoda znaša 16.000 K.

— **Samomor.** Katarina Kmet iz Štamparke, obč. Trebnje, žena kleparskega mojstra, je bila rojena v Nemški Avstriji. Vedno je silila moža, naj bi se z njo tja izselil. Ker se mož ni hotel vdati, si je vzela življenje. Prerezala si je namreč v bratstvo vrane žile, na kar je izkrmavela.

— **Vlomil Ivan Pavlič,** rojen l. 1884. v Kosezah pri Vodichah, ki je bil že šestkrat predkaznovan, je 31. julija poskušal vlomiti v kopalnico Rikli na Bledu, toda pri dejanju ga je zasačil France Pazlej z Bleda, nakar je Pavlič zbežal, toda zasledoval ga je občinski redar Peterlin, kateri ga je aretiral in izročil orožnikom naredniku Jos. Fonu in tit. naredniku Lukežu Cerkmannu, katere sta tudi zasledovala Pavliča. Nevarni vlomilec je priznal, da je res nameraval vlomiti v lopo kopalnice Rikli. Ker je bilo 30. julija vlomljeno pri gospodu Cirilu Peterlinu, kateri stanuje v vili »Zlatorog«, kjer je tat tudi zlezal skozi okno in ukradel uro, egiptovske cigarete, 300 K denarja, eno moško obleko, ene angleške hlače, 1 hlače in druge obleke in je oškodoval g. Peterlina za 6500 K, so orožniki pri zaslišanju Pavliču predložili tudi ta vlom in Pavlič je priznal, da je res tudi pri Peterlinu on vlomil. Peterlinu ukradene stvari je skril Pavlič v gozdu blizu vile »Zlatorog«, kjer so jih našli; le 240 K je manjkalo. Ukradeno blago se je vrnilo g. Peterlinu. Pavliča so izročili sodišču. Dalje je pa Pavlič tudi osumljen, da je vlomil v Keržmanovo vilo in v Gerkmanovo stanovanje v Mekinjah. Keržman je bil oškodoval za 5000, Gerkman pa za 1100 kron. Pavlič je zelo nevaren, predren, silovit in bogosumen vlomilec. Nastopal je tudi v gostilnah, kjer je žrl ogenj, plesal po njem, balanciral s polnim kozarcem vode in predstavljal še druge take »copniške« kunšti. — Anton Zlobec iz Vnanjih Goric je vlomil v St. Vidu nad Ljubljano v stanovanje čevljarja Alojzija Jančigaja in je odnesel par čevljev, vrednih 250 K. Ker je kradel Zlobec tudi v radovljiskem okraju, so ga orožniki aretirali. Zaprt je pri okrajnem sodišču v Radovljici. — V delavnico mehanika Tomaža Cepina v Stari vasi pri Žireh je dozdaj še neznan zločinec odstranil šipo na oknu in je odprl okno na znotraj in prišel tako v delavnico, iz katere je odpeljal kolo, vredno 1500 kron. Ukradeno kolo je lastnina delavca Ivana Cantarja iz Žirov št. 27. Kolo je bilo znamke Adler, je že obrabljeno, s prostim tekom in ima bilanco navzdol vpognjeno; samo zadnje kolo ima blatnik. Plašči in zračne cevi so skoraj novi.

— **Avtomobilna nesreča v Grosupljem.** Dne 2. avgusta je povozil avto Sl. 25 v Grosupljem 17 letnega sina celogruntarja Martina Zajca, katerega so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Stalerske novice.

— **Slovensko Celje.** Meseca julija so v Celju izvršili popis bregovalstva. Našteli so 6286 oseb (brez vojaštva) in sicer 2779 moških in 3507 ženskih. Slovencev je 435, Nemcev 1279, 172 oseb se je vpisalo za »Jugoslovane«, 15 pa za »internationale«. Katoličanov je 6049, protestantov 199, židov 21, pravoslavni 15. Leta 1910 so našli 6919 oseb z vojaštvom in jetniki vrni in sicer 2043 Slovencev in 4907 Nemcev.

— **Novomaški lavantinske škofije** so nastavljeni: Ferik v Ljutomer, Glavnik v Kapelo in Vrhnjak na Ljubno. Kaplana Petrovič (Slov. Bistrica) in Poprask (Vitarnje) zamenjata mesti; g. Štmone pride v Dramlje, Škore na Videm. Župnijski Artič bo nastopil 1. sept. g. Štribar.

— **Na zasebnem učiteljskem šolskih sester v Mariboru** so 15. julija napravile maturo sledeče kandidatnje: Fabjan Marica (z odliko), Filipčič Marica, Ivanuša Angela, Majcen Marica, Pokorn Danica (z odliko), Skrbinek Mira (z odliko), Mokrovič Savica, Stibler Julčka (z odliko), Vidic Vera, Vuga Hortenzija (z odliko).

— **Popisovanje šolobveznih otrok v Mariboru** se bo izvedlo od 8. avgusta do 4. septembra 1920. V poizvedovalne pole se bodo morali vpisati vsi otroci, kateri bodo 15. septembra 1920 dopolnili 6, toda ne bodo še končali 14. leta.

— **Novo cene kruha v Celju.** Od 31. m. m. naprej se prodaja v Celju 1 kg belega kruha za 10 kron, hlebeček belega kruha v teži 50 dkg za 5 kron, v teži 25 dkg za 2 kroni 50 v. Zemlje od 4,5 do 5 dkg se prodajajo po 70 v. komad.

— **Nemško društvo na Pohorju.** Povsod drugod so že ob prevratu razpustili nemška društva, ali so jih pa prevzeli Slovenci, le v lepem St. Lovrencu na Pohorju še živi društvo nemških lesnih trgovcev, dasi bi ga morali že davno razpustiti. Društvo predseduje tisti Novak, kateri je za časa umika na Koroškem zanesel trobojnico na svinjak in jo tam izobesil in še danes samo hujska in nemškutari.

— **Smrt v valovih Drave.** Drava je naplavila 29. m. m. pri Sv. Marku niže Ptuj. neznano moško truplo. Utopljenec je bil

star do 40 let, visoke rasti, kratko pritrženih brk in kratkih las. Oblečen je bil v hlače iz sivga barhenta. Pri sebi je imel sedem ključev.

— **Otvoritev poštne nabiralnice.** S 15. avgustom 1920 se otvori poštna nabiralnica Lemberk, ki pripada poštnemu uradu Dobrna. V območje nabiralnice se pridele naslednji popisni kraji: Vinc, Landek in Hrenova. Vsled tega se z istim dnem izloči popisni kraj Lemberk iz selškega dostavnega okraja poštne urada Dobrna ter popisna kraja Landek in Hrenova iz poštne okraja urada Vojnik.

Ljubljanske novice.

— **Ij Umrl je včeraj** dne 4. avgusta po dolgem trpljenju Gvidon Zitterschlag, dijak 4. razreda realke. Bil je zvest član dijaške Marijine kongregacije. Deloval je zelo pridno v dramatičnem odseku dijaške kongregacije. Zanimal se je zelo za vsako prireditev kongregacije in vedno je bil pripravljen z dobrim svetom tovarišem. Še malo pred smrtjo je rekel, kaka sprememba se je izvršila za časa njegove bolezni v kongregaciji. Ležal je 7 mesecev. Zelo potrpežljivo je prenašal vse muke bolezni. Pogreb bo danes ob pol 6. uri popoldne iz Poljanske ceste 3. Blag mu spomin!

— **Ij Po sklopu tečaja SKS za voditelje katoliških organizacij,** katerega so se udeležili zlasti Hrvati in nekateri Srbi, se je vršil snovi v Rokodelskem domu prijateljski večer za udeležence tečaja. Po nepriljubljeni zabavi so gostje odšli »Lepo našo domovino« ter »Bože pravde« ter se z iskrenimi besedami poslovila razšli.

— **Ij Še enkrat za Koroško.** Požrtvovalne gospe, ki so se že pri zadnjem cvetličnem dnevu izredno odlikovale brez razlike strank po razumevanju koroških potreb so sklenile v prid Koroške propagande prirediti še enkrat cvetlični dan in sicer v soboto in nedeljo 7. in 8. avg. Kakor so se zadnje hvalovredno žrtvovali posestniki kavarn »Zvezda« in »Prešerna«, vsi vrtnarji in vsa šolska vodstva, tako je tudi tokrat pričakovati. Posebno se prosijo vsi posestniki cvetličnih vrto, da žrtvujejo kolikor mogoče cvetja in hršljina in ga po možnosti pošljejo v soboto popoldne na mestni magistrat. Gospodične nabiralke in gg. spremljevalci se zbirajo ob 11. dopoldan na mestnem magistratu. S seboj naj prinesejo po možnosti cvetja in steklenice. Pričakujemo mnogoštevilne udeležbe ljubljanske mladine. Imena darovalcev in nabiralcev se bodo objavila. Posebno veliki velikodušni dobrotniki Koroške se bodo odlikovali z zahvalnimi diplomami.

— **Ij Akademiki vabimo,** da blagovolijo sodelovati pri cvetličnem dnevu kot spremljevalci. V to svrhu naj pridejo jutri ob 11. uri na magistrat. — »Gospodovski Zvon«.

— **Ij Stanovnaška zadruga milijonarjev,** ki se je nadela nalogo, da takoj prične z zidavo stanovanjskih hiš, se je včeraj ustanovila. Vsi tisti, ki so prizadeji pri stanovnaški naredbi 166, se prosijo, da prav gotovo pridejo še danes popoldne v pisarno gremija trgovcev, Gradišče 17. Zadeva je zelo nujna.

— **Ij »Klub Primork«** je poslal na vsa kulturna ženska društva sledeči poziv: Na poziv odbora »Jugoslov. Matice« na slovensko ženstvo je sklenil »Klub Primork«, da priredi v prid »Jugoslov. Matici« veliko veselico. V ta namen se obrača podpisani odbor na slav. načelstvo z iskreno prošnjo, da bi isto blagovolilo pri omenjeni prireditvi sodelovati. Ker ima biti prireditve v velikem stilu, smo povabile k sodelovanju vsa v Ljubljani obstoječa kulturna ženska društva brez razlike strank. Sestre! Časi so resni. Od severa in juga nam grozita večstoletna naša sovražnika, stegajoča poželjive prste po naši krasni, bogati zemlji, težko pričakujejo prilike, da razkosata našo toli zaželjeno Jugoslavijo. Jugoslov. Matica ima namen ščititi in podpirati naše brate in sestre onkraj demarkacijske črte, ter jih čimprej spraviti pod okrilje matere Jugoslavije. Da bo pa mogoče Jugoslov. Matici moralno in materialno podpirati ta najnesrečnejši del našega naroda, potrebuje pomoči in sodelovanja vseh slovenskih strank, ki naj jim bo v resnem trenutku na misli samo rešitev zaslužjenih bratov. — Ljubljana, dne 5. avgusta 1920. — Z jugoslov. sestrskimi pozdravi! Za odbor: Podpisi. — Tozadevna skupna seja, ki se je imela vršiti v soboto 7. t. m., se vsled cvetličnega dne in Grafenauerjevega večera preloži na ponedeljek, 9. t. m. ob 6. uri na magistratu.

— **Ij Protestni shod vpokojencev.** V nedeljo, dne 8. avgusta ob 9. uri popoldne bo v Krsnikovi (Novi) ulici 5 v Ljubljani javni društveni protestni shod. Dnevni red: § 78. osnutka službene pragmatike, kateri je za vpokojence največja nesreča. Pridite! — I. splošno društvo jugoslovanskih vpokojencev v Ljubljani.

— **Ij Izgubil je 4. t. m. g. Komandir major Dragotin F. Masek** med potjo iz Nušakove (Rdeče) vojašnice na letališče zlato uro s kratko zlato verižico, na kateri so bili trije obeski: 1 medaljon, 1 deteljica in im. kilometerski kamen.

Najnovejša poročila.

DEMARKACIJSKA ČRTA.

Ljubljana, 5. avg. Ljubljanskemu dopisnemu uradu poročajo iz Celovca: Danes ob 8. zjutraj je jugoslovanska delegacija dovolila na onem delu demarkacijske črte, ki loči cona A in B, t. j. med Rožekom in Mostičem, gotove olajšave glede osebnega in blagovnega prometa. To je storila iz razloga, ker bi se nam sicer podtikalo, da smo le zaradi tega tako nepopustljivi, ker se bojimo plebiscita, pa bi ga radi s svojo nepopustljivostjo onemogočili. Ker pa mi nimamo nobenega razloga, da bi plebiscit odlašali ali da bi se ga celo bali, se je dovolilo toliko, kolikor se je moglo dovoliti, ne da bi se s tem ogrožali čistost in nepristranost plebiscita ter red in mir v cona A. Poudarjati pa moramo izrečno, da demarkacijska črta ni odpravljena in da vrši na nji naše orožništvo in naša finančna straža svojo službo kakor doslej. Prehod čez demarkacijsko črto je dovoljen le z legitimacijami. Pregovori s plebiscitno komisijo še niso končani, toda verjetno je, da bodo jutri vse točke glede osebnega in blagovnega prometa med obema conama končno veljavno urejene.

REGENTOV OBISK V SARAJEVU.

LDU Sarajevo, 5. avgusta. Prestolonaslednik bi imel priti v Sarajevo v drugi polovici tekočega meseca. Za primer, da se vladna kriza zavleče, bi prišel v Sarajevo v prvi polovici prihodnjega meseca. Z Dunaja je iz bivšega finančnega ministrstva došlo v Sarajevo pohoštvo, ki so ga namestili v prvem nadstropju vladne palače, kjer bo stanoval regent.

VLADNA KRIZA.

Belgrad, 5. avgusta. (Izvirno.) Včeraj popoldne je obiskal Davidović dr. Vesnić in predložil zahteve demokratske zajednice na predloge radikalnega kluba. Potem sta se oba z avtomobilom odpeljala v belgradsko okolico. Razmotrivala sta zblizanje nazorov demokratske in parlamentarne zajednice v spornih vprašanjih.

Belgrad, 5. avgusta. (Izvirno.) Danes je došel v Belgrad Drašković. Takoj s kolo dvora se je podal k Davidoviću. Nocoj bo demokratska zajednica precizirala svoj definitivni odgovor in ga izročila dr. Vesniću.

Belgrad, 5. avgusta. (Izvirno.) Zdi se, da v demokratskem klubu prevladuje pomirljiv vtiš Davidovića in njegovih tovarišev proti radikalnemu stališču Pribevića. Izgleda, da bo kmalu došlo do sporazuma.

Belgrad, 5. avgusta. (Izvirno.) V parlamentarnih krogih, posebno v demokratskih se govori, da bo namesto Pribevića vstopil v koncentracijsko vlado Drašković.

Belgrad, 5. avg. (Izvirno.) Iz krogov poslancev demokratske zajednice se je izvedelo, da je ugovajena pot do sporazuma v vprašanju agrarne reforme. V vprašanju izvoza ni moglo priti do sporazuma, ker demokraci zahtevajo neomejen izvoz vseh živil, tudi pšenice in masti.

LDU Zagreb, 5. avgusta. »Narodno Djeło« poroča iz Belgrada, da se zadnja kriza ni premaknila z mrtve točke. Posvetovanja politikov še vedno trajajo. Na demokratski strani se ne kaže mnogo popustljivosti, tako da sodijo, da bo dr. Vesnić vrnil mandat. Položaj je zelo težaven. V vseh političnih krogih je zavladal pesimizem, ker trenutno nihče ne vidi izhoda iz krize.

LDU Zagreb, 5. avg. »Novosti« poročajo iz Belgrada, da so demokraci na svoji seji odklonili predlog, naj se bosanskim begom izplača hak. V radikalnih krogih sodijo, da bo v primeru, ako dr. Vesnić ne bo imel uspeha, poveril regent sestavo novega kabineta Marku Trifkoviću. Demokraci pa zopet upajo, da bo regent poveril sestavo kabineta v tem primeru Ljub. Davidoviću.

STJEPAN RADIĆ.

LDU Zagreb, 5. avg. Obsojeni Stjepan Radić je proti obsodbi uporabil pravni lek, ki mu ga nudi kazensko postopanje.

BORZA.

LDU Belgrad, 4. avgusta. Devize: London 66—70, Newyork 18.50—0, Berlin 46—47, Dunaj 10.10—10.15, Praga 40 do 41, Rim 93—97. Valute: 20 dinarjev v zlatu 24.25—24.45, angleški funti 74.50 do 75.50, francoski franki 138—0, dolarji 19.25 do 19.35, italijanske lire 112.50—113.50, levi 37.50—39.50, levi 48.75—49.25, nemške marke 48.35—48.50, češkoslovaške krome 41—42, avstrijske krome 12.25 do 12.70.

LDU Zagreb, 5. avgusta. Devize: Berlin izplačilo 182—183.50, Italija 430—435, London 318—350, New York 80—81, Pariz 610—0, Praga 151—155, Švica 1350—1450, Dunaj izplačilo 39.50—40. Valute: Dolarji 78—79, avstrijske krome 44—45, carski rublji 128—130, francoski franki 620—625, napoleonor 323—325, nemške marke 192 do 193, levi 191—193, italijanske 435—438, angleški funti 290—0, češkoslovaške krome 153—155.

